

Květná zahrada BEZ BARIÉR

TEXT: Daniela Kamencová | FOTO: Petr Hudec

Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži (MCZK) se dlouhodobě snaží zpřístupňovat památky zahradního umění osobám se zdravotním znevýhodněním. Nejnověji centrum vytvořilo průvodce Květnou zahradou pro neslyšící formou tabletu s videonahrávkami ve znakovém jazyce. Za svou činnost bylo nominováno na cenu Mosty 2015.

Jedním z cílů MCZK je vytvářet modelové příklady prezentace historických zahrad a inspirovat tak správce památek zahradního umění ke zlepšování vzdělávací nabídky v segmentu kulturního dědictví. Významnou skupinu návštěvníků zahrad představují právě osoby s různými druhy zdravotního znevýhodnění. Metodické centrum proto v uplynulých pěti letech realizovalo celou řadu speciálních prohlídek zahrad pro nevidomé, neslyšící, osoby s pohybovými obtížemi či mentálním handicapem. Při programech bylo vždy kompenzováno jejich znevýhodnění zapojením těch smyslů, kterými mohou vnímat krásu památky UNESCO.

ZAHRADA NESLYŠANÁ

Ve spolupráci s Poradenským centrem pro sluchově postižené Kroměříž byl realizován projekt Hortus inauditus (Zahrada neslyšaná). Díky dotaci Ministerstva kultury ČR z fondu Podpora pro památky UNESCO byla vytvořena služba samoobslužného průvodce Květnou zahradou pro neslyšící. Jedná se o speciálně upravené texty a videonahrávky ve znakovém jazyce, které jsou zpřístupněny návštěvníkům památky v aplikaci pro tablety. Pohyb po zahradě usnadňuje interaktivní mapa s vyznačenými zajímavostmi. Pro neslyšící tak vznikla příležitost individuálního vzdělávání v zahradě jako protipól skupinových komentovaných prohlídek s tlumočníkem do znakového jazyka.

Pro větší počet zájemců (od 10 osob) lze také připravit komentovanou prohlídku za účasti tlumočnicka do znakového jazyka, který je zajišťován Poradenským centrem pro sluchově postižené v Kroměříži.

ZAHRADA VŠEMI SMYSLY

Pro návštěvníky památek s mentálním handicapem byly uspořádány zážitkově koncipované programy s řadou herních prvků opět s využitím různých smyslů. Jízda zeleným tunelem loubí umožnila vnímání světla a stínu. V Rotundě zněla v souladu s původní funkcí prostoru vodní hudba vytvářená za pomoci dešťových holí a kalimb. Chutě a vůně zahrady pomohla účastníkům programu prožít zahradní hostina.

Rovněž boření kuželek si všichni užili. **Lze akcentovat, že do přípravy a realizace programů byli zapojeni studenti kroměřížských středních škol, a programy tak měly (mimo jiné) charakter prosociální výchovy v praxi.**

V kroměřížských zahradách se podařilo také rozvinout připravované **programy pro nevidomé a slabozraké**. Stalo se tak díky spolupráci s regionálními pobočkami Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých (SONS). Pravidelně tak přicestují do Kroměříže nejen na výstavu kamelíí desítky nevidomých a slabozrakých z Moravy, Slezska i Čech. Zrakové znevýhodnění bývá kompenzováno poutavým vyprávěním a umožněním haptického vnímání památky.

METODICKÉ CENTRUM V UPLYNULÝCH PĚTI LETECH REALIZovalo řadu speciálních prohlídek zahrad pro nevidomé, neslyšící, lidi s pohybovými obtížemi či mentálním handicapem. Jejich znevýhodnění bylo kompenzováno zapojením těch smyslů, kterými mohou vnímat krásu památky UNESCO.

U vstupu mají návštěvníci se zrakovým znevýhodněním k dispozici reliéfní plán Květné zahrady. Samotné kamelie mohli účastníci programu vnímat dotykem a u vonících druhů také čichem. K přátelské atmosféře přispěla možnost vypít si šálek čaje, který je botanickým sourozencem kamelíí. Obdobně byly uspořádány prohlídky skleníků. Zde je jedna z reakcí účastnic: „*Když jsem byla malá, dotkla jsem se v Podzámecké zahradě ryby. Byla jsem za to velmi pokárána. Ani rodiče se mě nezastali. Teď jsem se mohla všeho dotýkat, moc se mně to líbilo.*“

Programy vytvářené pro návštěvníky s pohybovými obtížemi byly cíleny zejména na zlepšení bezbariérové přístupnosti některých částí kroměřížských zahrad, byť jejich rovinatý charakter mnoho takových úprav nevyžaduje. Pro předem ohlášenou skupinu vozíčkářů lze zvýšit návštěvnický komfort instalací speciálně pořízené mobilní rampy k překonání drobnějších překážek apod.

OBRÁCENÍ ROLÍ

Zdravotně znevýhodnění nebyli pouze adresáty programů, nýbrž v některých případech se podíleli také na jejich uskutečnění. Klienti Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých (SONS) například zabezpečili jednu

z aktivit připravenou v rámci barokního festivalu v Květné zahradě, a to „Haptické poznávání modelů štukové výzdoby“. Návštěvníci se zájmem vnímali plody poslepu a určovali, o jaký druh ovoce se jedná. Nevidomé lektorky doplňovaly informace zejména o méně známých druzích ovoce (kdoule, granátové jablko). Návštěvníci se velmi zajímali také o prezentované knihy v Braillově písmu. Namísto handicapu tak byla v rámci programu akcentována či oceňována senzitivnost nevidomých vnímat svět kolem sebe dotykem a pro účastníky aktivity bylo zajímavé „dívat se na památky jejich očima“, seznámit se s jejich světem.

NOMINACE NA CENU MOSTY

MCZK bylo nominováno na cenu Mosty 2015 za zpřístupnění Květné a Podzámecké zahrady v Kroměříži návštěvníkům se zdravotním postižením a za vydání metodiky zpřístupnění a prezentaci památek zahradního umění návštěvníkům s omezenou schopností pohybu a orientace.

Při slavnostním předávání cen Mosty se pracovníci MCZK ocitli ve společnosti „VIP“ toho nejlepšího myslitelného charakteru „celebrit“, které se dlouhodobě nasazují ve prospěch druhých. „*Potěšitelné bylo zjištění, že se po desetiletích úsilí o změny ve společnosti nejedná již jen o zápas za*

prosazení těch nejzákladnějších podmínek k životu zdravotně postižených, nýbrž stále častěji také o nadstavbu směřující ke kvalitě jejich života, jako je sportovní vyžití, kulturní a společenské příležitosti, k nimž se počítá i návštěva kroměřížských zahrad, doplněná o speciální služby kompenzující různá znevýhodnění zdravotně postižených návštěvníků,“ vyjadřuje své pocity ze setkání lektor MCZK Petr Hudec.

Ocenění činnosti zástupců MCZK představuje závazek a motivaci pro další práci. Vyjádřili také poděkování Poradenskému centru pro sluchově postižené a městu Kroměříž, které je na cenu nominovaly.

Pokud máte chuť se dozvědět více, navštivte webový portál www.nczk.cz. ☺